

Enerji sübvansiyonları ve yenilenebilir kaynaklar

Enerji sektörüne devlet müdahaleleri uzun yıllardır yaygın olarak görülmektedir. Devletler sübvansiyonları arz güvencesini artırmak, hava kirliliğini ve sera gazı emisyonlarını azaltmak, rekabeti güçlendirmek, sosyal faydalar sağlamak ve istihdamı artırmak için kullanmışlardır.

Ancak, sübvansiyonların ne kadar etkili olduğu tartışılmaktadır. Ayrıca, politik öncelikler ve teknolojik olanaklar da zaman içerisinde değişmektedir. Bu nedenle, mevcut sübvansiyonlar genel olarak toplumun ihtiyaçlarını yansıtmadıklarını belirlemek üzere değerlendirilmelidir. Eski AB Üye Devletlerindeki (AB 15) mevcut sübvansiyonların yenilenebilir kaynaklara özel olarak odaklanmış bu tahmini, böyle bir değerlendirmeye bir katkıdır.

Enerji sübvansiyonları nedir?

Enerji sübvansiyonları için mutabakata varılmış bir tanım veya uyumlandırılmış bir raporlama mekanizması yoktur. Olabildiğince eksiksiz bir fotoğraf sunmak üzere EEA, geniş bir doğrudan ve dolaylı destek mekanizmaları yelpazesine bakmıştır (EEA, 2004). Bütçe dahilindeki sübvansiyonlar, ulusal hesaplarda devlet harcaması olarak görünen aktarmalardır. Bunlara örnekler, enerji üreticileri, tüketiciler ve ilgili kurumlara nakit aktarmaları ve devlet sponsorluğunda verilen düşük faizli veya düşük oranlı kredilerdir. Bütçe dışı sübvansiyonlara örnekler, vergi muafiyetleri ve iskontolar, tercihli pazar erişimi, yasal destek mekanizmaları ve doğal kaynaklara tercihli erişimdir.

Tablo 1. 2001'deki toplam enerji sübvansiyonları tahmini, AB 15, milyar euro

	Katı yakıt	Petrol ve gaz	Nükleer	Yeni-lenebilir kaynaklar	Total
Bütçe dahilinde	> 6,4	> 0,2	> 1,0	> 0,6	> 8,2
Bütçe dışı	> 6,6	> 8,5	> 1,2	> 4,7	> 21,0
Toplam	> 13,0	> 8,7	> 2,2	> 5,3	> 29,2

Not: Elektrik sübvansiyonları yakıtlara üretim girdileri esas alınarak atanmıştır. Harici maliyetler dahil değildir.

Kaynak: EEA.

AB 15'te enerji sübvansiyonlarının tahmini

Çeşitli kaynaklardan alınan veriler kullanılmıştır. Verilerin bulunabilirliğini yansıtmak üzere çalışmanın kapsamı AB 15 ile sınırlandırılmıştır.

Toplam sübvansiyonların (harici maliyetler dahil değil) yaklaşık yılda 29 milyar EUR olduğu tahmin edilmektedir. Katı yakıtlar en yüksek sübvansiyon payını alırken yenilenebilir enerji kaynakları da enerji birimi başına diğer yakıtlara göre oldukça yüksek bir destek almıştır. Bundan dolayı, devletlerin yenilenebilir enerjinin çok daha az olgun bir sektör olduğu ve tam ticari gelişimi sağlamak için teknolojik ve pazar desteğine daha fazla gereksinim duyduğunu kabul ettiği düşünülebilir.

Katı yakıtlar. Almanya (4 milyar EUR'un üzerinde) ve İspanya'da (1 milyar EUR'un üzerinde) kömür sektörlerine önemli miktarlarda bütçe dahili sübvansiyonları devam etmektedir. Bütçe dışı destek Almanya'da özellikle yüksektir (3,5 milyar EUR'un üzerinde).

Petrol ve doğal gaz. Petrol çok az destek almaktadır. Çoğu bütçe dışı olmak üzere doğal gaz için destek Hollanda (0,9-2,4 milyar EUR), İngiltere (1,4 milyar civarında) ve İtalya'da (0,9 milyar EUR civarında) önemli miktardadır.

Nükleer güç. Nükleer enerji için bütçe dahilinde destek Üye Devletler (daha çok Fransa, Almanya ve İtalya) ve Avrupa Topluluğu tarafından verilen ArGe hibelerinden gelmektedir. Rakamlar, tam kapsamlı Sigorta için ödeme yapmanın gerekmemesi maliyetini içermemektedir.

Yenilenebilir enerji. Yenilenebilir enerji için destek artık AB 15'in tamamında iyi yerleşmiş durumdadır. Her Üye Devlet besleme tarifeleri, yükümlülükler veya rekabete uygun ihalelerle birlikte bir dizi sermaye sübvansiyonları ve mali mekanizmalar aracılığıyla bir fiyat desteği bileşimi sağlamaktadır (Tablo 2). 2001'de, toplam destek seviyeleri daha çok besleme tarifeleri şeklinde olmak üzere Almanya ve İtalya'da en yüksekti.

Elektrik. Hollanda (1,5 milyar EUR'dan fazla), İngiltere (1,5 milyar EUR civarında) ve Almanya (1,8 milyar EUR civarında) elektrik tüketimi için önemli miktarda bütçe dışı destek sağladılar.

Sübvansiyonlar ve yenilenebilir enerji kaynakları

Mevcut durum, enerji piyasasında serbestleştirme ve özelleştirmenin aksi durumda olacak olandan daha düşük enerji fiyatlarına, daha yüksek fiyat uçuculuğuna ve yeni kapasiteye yatırımla bağlantılı olarak daha fazla ticari risk özelliklerine sahiptir. Önümüzdeki 30 yıl boyunca enerji talebindeki büyümeyi dikkate alan enerji planlayıcılar, yeni kapasiteye yapılmakta olan özel sektör yatırımlarının sınırlılığı konusundaki kaygılarını dile getirmeye başlamışlardır. Arzın devamını sağlamak için eski fosil yakıtla çalışan santrallerden herhangi birinin devreden çıkarılmasının gecikmesi, sera gazı emisyonlarının Uluslararası yükümlülükler uygun olarak azaltılmasını daha da zorlaştıracaktır.

Yenilenebilir enerji kaynakları, sera gazı emisyonlarını azaltma, enerji arzının devamını sağlama ve fiyat uçuculuğunu azaltmakta bir rol oynayabilir. Bu avantajlar, 2010 için AB gösterge yenilenebilir enerji kaynağı hedefleri gibi politik hedeflerde yansıtılmıştır. Ancak, şu anki politik ve finansal destek düzeyleriyle bu hedeflere ulaşılamayacaktır.

Referanslar:

EEA (2004): *Energy subsidies in the European Union, a brief overview* (Avrupa Birliği'nde enerji sübvansiyonları kısa bir teknik bakış). EEA Teknik raporu 1/2004.

Stenzel, T, Foxon, T. ve Gross, R. (2003): *Review of renewable energy development in Europe and the US* (Avrupa ve ABD'de yenilenebilir enerji gelişiminin incelenmesi). DTI Renewables Innovation Review için bir rapor, Ekim 2003, ICCEPT.

Tablo 2. AB 15'te yenilenebilir teknolojiler için destek politikaları

Ülke	Sermaye sübvansiyonları	Besleme tarifeleri	Sertifika/yükümlülükler	Rekabetçi mekanizmalar	Mali ihale
Avusturya	X	X	G		X
Belçika	X	X	X		X
Danimarka	G	X			X
Finlandiya	X				X
Fransa	X	X		X	X
Almanya	X	X			X
Yunanistan	X	X			X
İrlanda	X			X	X
İtalya	X	G	X		X
Lüksemburg	X	X			
Hollanda	X	X	X		X
Portekiz	X	X			X
İspanya	X	X			X
İsveç	X		X		X
İngiltere	X		X	G	X

Not: X = Mekanizma halen mevcut, G = Geçmiş politika, şimdi değişti.

Kaynak: Stenzel, Foxon ve Gross (2003).

EEA brifingleri, güncel çevre konularına yönelik, elde edilen en son bilgilere dayanan, kısa ve kolay okunur tanıtımlardır. Brifingleri www.eea.eu.int adresindeki EEA web sitesinde bulabilirsiniz.